

BAHAGIAN III

PENYERAHAN, PENGESAHAN DAN PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN AGENSI NEGERI PAHANG

Perkara Utama

Apa yang diaudit?

- Perenggan 5(1)(c) Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit penyata kewangan agensi negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN) dan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT).

Mengapa ia penting untuk diaudit?

- Pengauditan penyata kewangan agensi negeri dilaksanakan untuk mengesah dan memastikan penyata kewangan bebas daripada kesalahan dan ketinggalan yang material serta memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama berpandukan akta dan piawaian yang diluluskan.
- Pengauditan Penyata Kewangan telah dilaksanakan berpandukan Garis Panduan Pengauditan Penyata Kewangan Asas Akruan berdasarkan International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI).

Apa yang ditemui Audit?

- Setakat 31 Ogos 2023, kesemua 10 BBN dan 11 PBT telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2022 untuk diaudit. Daripada 21 agensi negeri tersebut, 16 agensi negeri mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan oleh Pejabat Setiausaha Kerajaan Pahang, iaitu sebelum atau pada 30 April 2023. Bagaimanapun, dua penyata kewangan yang dikemukakan tidak lengkap iaitu bagi Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang dan Perbadanan Muzium Negeri Pahang. Kedua-dua penyata kewangan tersebut dikembalikan untuk pindaan dan telah dikemukakan semula kepada pihak Audit selepas 30 April 2023.
- Terdapat lima agensi negeri yang mengemukakan penyata kewangan melebihi tempoh yang ditetapkan iaitu Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser, Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang, Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands, Majlis Perbandaran Temerloh dan Majlis Bandaraya Kuantan. Tiga agensi negeri iaitu

Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser, Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang dan Majlis Bandaraya Kuantan telah memohon lanjutan tempoh penyerahan penyata kewangan daripada Pejabat Setiausaha Kerajaan Pahang dan telah mendapat kelulusan lanjutan tempoh penyerahan. Baki dua agensi negeri iaitu Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands dan Majlis Perbandaran Temerloh tidak memohon lanjutan tempoh penyerahan penyata kewangan daripada Pejabat Setiausaha Kerajaan Pahang.

**Apa yang
disyorkan
Audit?**

- Setakat 31 Ogos 2023, tiga penyata kewangan BBN telah disahkan. Tujuh penyata kewangan BBN dan 11 penyata kewangan PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2022 masih belum disahkan oleh Jabatan Audit Negara.
- Pihak Audit mengesyorkan supaya agensi memastikan penyata kewangan dikemukakan dengan lengkap dan boleh diaudit mengikut tempoh yang ditetapkan.
- Agensi perlu memastikan penyediaan penyata kewangan selaras dengan piawaian perakaunan yang berkuat kuasa.

BAHAGIAN III

PENYERAHAN, PENGESAHAN DAN PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN AGENSI NEGERI PAHANG

FAKTA UTAMA

PENYATA KEWANGAN AGENSI NEGERI TAHUN 2022

Bilangan Agensi Negeri

10	Badan Berkanun Negeri
11	Pihak Berkuasa Tempatan

21 Akaun Agensi

3	Pendapat Tanpa Teguran
18	Belum Disahkan

1. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara mempunyai kuasa untuk mengaudit penyata kewangan agensi negeri iaitu Badan Berkanun Negeri (BBN) dan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT). Objektif pengauditan adalah untuk memberikan pendapat terhadap penyata kewangan agensi negeri sama ada penyata ini menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2. PENGAUDITAN PENYATA KEWANGAN

2.1. Pada tahun 2023, Jabatan Audit Negara dikehendaki mengaudit 21 penyata kewangan agensi negeri bagi tahun 2022. Penyata kewangan agensi negeri pada tahun 2022 terdiri daripada 10 BBN dan 11 PBT. BBN ditubuhkan mengikut Enakmen/Akta Tubuh Badan Berkanun Negeri. PBT pula ditubuhkan di bawah Akta Kerajaan Tempatan 1976 [Akta 171].

2.2. Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap penyata kewangan bagi tiga BBN dan satu PBT manakala baki 17 penyata kewangan agensi lagi dilaksanakan oleh Firma Audit Swasta (FAS) yang dilantik. Pelantikan FAS ini adalah selaras dengan peruntukan di bawah subseksyen 7(3), Akta Audit 1957 yang memberi kuasa kepada Ketua Audit Negara melantik pihak yang berkebolehan untuk menjalankan pengauditan bagi pihak beliau.

2.3. Pengauditan penyata kewangan tahun 2022 adalah berpandukan Garis Panduan Pengauditan Penyata Kewangan Asas Akruan berdasarkan International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) bagi memastikan pengauditan adalah berkualiti serta mematuhi piawaian perakaunan dan pengauditan yang diluluskan. Antara perkara yang ditetapkan dalam garis panduan tersebut adalah penyediaan Memorandum Perancangan Audit, penilaian risiko dan bukti audit, komunikasi dengan pihak pengurusan dan tadbir urus, pensampelan dan pelaporan.

3. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

3.1. Setakat 31 Ogos 2023, kesemua 10 BBN dan 11 PBT telah mengemukakan penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2022 untuk diaudit. Daripada 21 agensi negeri tersebut, 16 agensi negeri mengemukakan penyata kewangan dalam tempoh yang ditetapkan oleh Pejabat Setiausaha Kerajaan Pahang, iaitu sebelum atau pada 30 April 2023. Bagaimanapun, dua penyata kewangan yang dikemukakan tidak lengkap iaitu bagi Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang dan Perbadanan Muzium Negeri Pahang. Kedua-dua penyata kewangan tersebut dikembalikan untuk pindaan dan telah dikemukakan semula kepada pihak Audit selepas 30 April 2023.

3.2. Terdapat lima agensi negeri yang mengemukakan penyata kewangan melebihi tempoh yang ditetapkan iaitu Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser, Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang, Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands, Majlis Perbandaran Temerloh dan Majlis Bandaraya Kuantan. Tiga agensi negeri iaitu Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser, Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang dan Majlis Bandaraya Kuantan telah memohon lanjutan tempoh penyerahan penyata kewangan daripada Pejabat Setiausaha Kerajaan Pahang dan telah mendapat kelulusan lanjutan tempoh penyerahan. Baki dua agensi negeri iaitu Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands dan Majlis Perbandaran Temerloh tidak memohon lanjutan tempoh penyerahan penyata kewangan daripada Pejabat Setiausaha Kerajaan Pahang. Kedudukan penyerahan penyata kewangan tahun 2022 oleh agensi negeri seperti dalam **Jadual 1**.

JADUAL 1
PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN BADAN BERKANUN NEGERI
DAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2022

BIL.	AGENSI	TARIKH PENYERAHAN
BADAN BERKANUN NEGERI		
1.	Majlis Sukan Pahang	10.04.2023
2.	Yayasan Pahang	20.04.2023
3.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	20.04.2023
4.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	28.04.2023

BIL.	AGENSI	TARIKH PENYERAHAN
5.	Lembaga Pembangunan Tioman	28.04.2023
6.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	08.05.2023
7.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	11.05.2023
8.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	12.05.2023
9.	Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands	24.05.2023
10.	Perbadanan Muzium Negeri Pahang	24.05.2023
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
1.	Majlis Daerah Bera	18.04.2023
2.	Majlis Daerah Cameron Highlands	25.04.2023
3.	Majlis Perbandaran Bentong	28.04.2023
4.	Majlis Daerah Jerantut	28.04.2023
5.	Majlis Daerah Maran	28.04.2023
6.	Majlis Daerah Raub	28.04.2023
7.	Majlis Daerah Rompin	28.04.2023
8.	Majlis Daerah Pekan	28.04.2023
9.	Majlis Daerah Lipis	30.04.2023
10.	Majlis Perbandaran Temerloh	12.05.2023
11.	Majlis Bandaraya Kuantan	28.06.2023

Sumber: Jabatan Audit Negara

3.3. Ketua Audit Negara telah mengeluarkan arahan melalui surat bertarikh 11 Julai 2018 yang menetapkan supaya semua penyata kewangan yang dikemukakan oleh agensi mestilah lengkap dan boleh diaudit. Penyata kewangan yang lengkap perlu mengandungi penyata yang ditandatangani oleh Pengerusi dan seorang Ahli Lembaga Pengarah (Akaun Induk dan Akaun Kumpulan), pengakuan oleh pegawai utama yang bertanggungjawab ke atas pengurusan kewangan dan dokumen sokongan. Kegagalan agensi untuk mengemukakan penyata kewangan yang lengkap dan boleh diaudit akan menyebabkan Sijil Ketua Audit Negara tidak dapat dikeluarkan terhadap penyata kewangan berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

4. PEMAKAIAN PIAWAIAN PERAKAUNAN

4.1. Lembaga Piawaian Perakaunan Malaysia atau Malaysian Accounting Standards Board (MASB) merupakan badan yang bertanggungjawab menerbitkan piawaian perakaunan untuk diguna pakai oleh syarikat bermotifkan keuntungan. Setakat 1 Januari 2017, piawaian perakaunan yang diluluskan oleh MASB untuk diterima pakai di Malaysia adalah Financial Reporting Standards (FRS)/Malaysian Financial Reporting Standards (MFRS) dan Malaysian Private Entity Reporting Standards (MPERS). Pemakaian

MFRS adalah tertakluk kepada undang-undang seliaan Bank Negara Malaysia, Suruhanjaya Sekuriti atau Suruhanjaya Syarikat Malaysia.

4.2. Jabatan Akauntan Negara Malaysia (JANM) pula telah mengeluarkan Malaysian Public Sector Accounting Standards (MPSAS) melalui proses tadbir urus seperti yang dinyatakan dalam Ministerial Functions Act 1969. Salah satu fungsi JANM adalah menentukan polisi, sistem dan kawalan perakaunan awam selaras dengan Akta Tatacara Kewangan 1957. Pemakaian piawaian perakaunan MPSAS telah digunapakai oleh 10 BBN dan 11 PBT bagi penyata kewangan agensi negeri bagi tahun kewangan 2022.

5. SIJIL KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN

Sijil Ketua Audit Negara mengenai penyata kewangan telah disediakan berdasarkan keperluan ISSAI yang menetapkan sebanyak dua jenis pendapat audit iaitu Pendapat Tanpa Teguran dan Pendapat Diubahsuai.

5.1. Pendapat Tanpa Teguran

Pendapat Tanpa Teguran menunjukkan juruaudit berupaya memberikan pendapat yang benar dan saksama terhadap penyata kewangan selaras dengan piawaian perakaunan yang diluluskan. Ini termasuklah juruaudit mempertimbangkan perkara seperti berikut:

5.1.1. Perenggan Penegasan Perkara

Perenggan yang dimasukkan ke dalam Sijil Audit yang merujuk kepada perkara yang sesuai dikemukakan atau dinyatakan dalam penyata kewangan, di atas pertimbangan juruaudit mentafsirkan ianya amat penting dan asas kepada pemahaman pengguna penyata kewangan.

5.1.2. Perenggan Hal-Hal Lain

Perenggan yang dimasukkan ke dalam Sijil Audit yang merujuk kepada perkara selain daripada yang dikemukakan atau dinyatakan di dalam penyata kewangan pada pertimbangan juruaudit, berkaitan dengan pemahaman pengguna mengenai audit, tanggungjawab juruaudit atau Sijil Audit.

5.1.3. Perenggan Perkara Utama Audit

Perenggan Perkara Utama Audit merupakan perenggan yang meliputi isu material yang diaudit dan telah dimaklumkan kepada pihak yang bertanggungjawab terhadap

tadbir urus. Perenggan Perkara Utama Audit menunjukkan ketelusan dalam pengauditan yang telah dijalankan melalui Sijil Audit.

5.2. Pendapat Diubahsuai

Pendapat Diubahsuai (Modified Opinion) menunjukkan penyata kewangan tidak menunjukkan keadaan yang benar dan saksama, terdapat salah nyata ketara (material misstatement) atau juruaudit menghadapi kekangan sehingga tidak boleh memberikan pendapatnya. Apabila keadaan ini didapati semasa pengauditan, juruaudit perlu membuat pertimbangan sama ada ia material atau/dan pervasif terhadap penyata kewangan dan keperluan melaporkan Pendapat Diubahsuai (Modified Opinion) dalam Sijil Ketua Audit Negara. Perkara material atau/dan pervasif adalah asas terhadap Sijil Berteguran, Bertentangan (Adverse) dan Penafian Pendapat (Disclaimer) adalah seperti berikut:

5.2.1. Pendapat Berteguran

Pendapat yang dinyatakan oleh juruaudit apabila membuat kesimpulan bahawa salah nyata, secara individu/agregat adalah material tetapi tidak menyeluruh kepada penyata kewangan. Pendapat ini dikeluarkan setelah mendapat bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian atau tiada bukti audit yang mencukupi untuk dijadikan asas pendapat. Juruaudit membuat kesimpulan bahawa kemungkinan kesan daripada salah nyata ke atas penyata kewangan tidak dapat dikenal pasti, berkemungkinan boleh menjadi material tetapi tidak pervasif.

5.2.2. Pendapat Bertentangan

Pendapat yang dinyatakan oleh juruaudit apabila membuat kesimpulan bahawa salah nyata, secara individu/agregat adalah material dan pervasif kepada penyata kewangan setelah mendapat bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian.

5.2.3. Penafian Pendapat

Pendapat ini dinyatakan oleh juruaudit apabila kesan yang mungkin timbul daripada kekangan skop adalah material dan pervasif di mana bukti audit tidak mencukupi untuk memberi pendapat terhadap penyata kewangan. Juruaudit tidak dapat memberi pendapat sama ada penyata kewangan menunjukkan gambaran yang benar dan saksama terhadap kedudukan kewangan. Selain itu, pendapat penafian turut diberi dalam situasi di mana walaupun juruaudit telah memperoleh bukti audit yang mencukupi mengenai setiap ketidaktentuan, tetapi tidak dapat memberi pendapat terhadap penyata kewangan disebabkan oleh potensi ketidaktentuan berinteraksi dan berkemungkinan kesan kumulatif ke atas penyata kewangan.

5.3. Setakat 31 Ogos 2023, tiga penyata kewangan BBN bagi tahun kewangan 2022 telah diaudit dan diberi Pendapat Tanpa Teguran, iaitu Majlis Sukan Pahang, Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang dan Lembaga Pembangunan Tioman. Baki tujuh penyata kewangan BBN dan 11 penyata kewangan PBT bagi tahun berakhir 31 Disember 2022 masih belum disahkan oleh Jabatan Audit Negara. Bilangan penyata kewangan mengikut jenis pendapat audit yang diberikan bagi tahun 2018 hingga 2022 seperti dalam **Jadual 2**.

JADUAL 2
KEDUDUKAN PENDAPAT AUDIT YANG DIBERIKAN BAGI
PENYATA KEWANGAN AGENSI DARI TAHUN 2018 HINGGA 2022

BIL.	JENIS PENDAPAT AUDIT	TAHUN KEWANGAN (Bil. Penyata Kewangan)				
		2018	2019	2020	2021	2022
1.	Pendapat Tanpa Teguran	14	13	18	12	3
2.	Pendapat Tanpa Teguran dengan Perenggan Penegasan Perkara	1	0	0	1	0
3.	Pendapat Tanpa Teguran dengan dan Perenggan Hal-hal Lain	0	0	0	2	0
4.	Pendapat Tanpa Teguran dengan Perenggan Hal-hal Lain	0	0	0	1	0
5.	Pendapat Berteguran	6	7	3	5	0
JUMLAH		21	20	21	21	3*

Sumber: Penyata Kewangan Agensi Tahun 2018 hingga 2022

Nota: (*) Kedudukan setakat 31 Ogos 2023

5.4. Status pengauditan penyata kewangan bagi kesemua 21 agensi negeri bagi tahun 2022 setakat 31 Ogos 2023 seperti dalam **Jadual 3**.

JADUAL 3
STATUS PENGAUDITAN PENYATA KEWANGAN
BADAN BERKANUN NEGERI DAN PIHAK BERKUASA TEMPATAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2022

BIL.	AGENSI	STATUS PENGAUDITAN
BADAN BERKANUN NEGERI		
1.	Majlis Sukan Pahang	Telah selesai diaudit dan diberikan Sijil Ketua Audit Negara.
2.	Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang	
3.	Lembaga Pembangunan Tioman	
4.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	Telah selesai Mesyuarat Penutup dan dalam proses pensijilan.
5.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	
6.	Yayasan Pahang	
7.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	
8.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	Selesai pengauditan dan dalam proses pensijilan.
9.	Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands	Pengauditan muktamad telah selesai dijalankan oleh Jabatan Audit Negara Negeri Pahang dan dalam proses pensijilan.
10.	Perbadanan Muzium Negeri Pahang	

BIL.	AGENSI	STATUS PENGAUDITAN
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
1.	Majlis Perbandaran Bentong	Telah selesai Mesyuarat Penutup dan dalam proses pensijilan.
2.	Majlis Perbandaran Temerloh	
3.	Majlis Daerah Raub	
4.	Majlis Daerah Lipis	
5.	Majlis Daerah Jerantut	
6.	Majlis Daerah Bera	
7.	Majlis Daerah Cameron Highlands	
8.	Majlis Daerah Maran	
9.	Majlis Daerah Pekan	
10.	Majlis Daerah Rompin	
11.	Majlis Bandaraya Kuantan	Pengauditan sedang dijalankan oleh pihak FAS.

Sumber: Jabatan Audit Negara

5.5. Sijil Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Agensi Negeri Bagi Tahun 2022

5.5.1. Setakat 31 Ogos 2023, tiga penyata kewangan BBN bagi tahun kewangan 2022 telah diaudit dan disahkan, iaitu Majlis Sukan Pahang, Perbadanan Perpustakaan Awam Pahang dan Lembaga Pembangunan Tioman. Status Sijil Ketua Audit Negara yang dikeluarkan terhadap penyata kewangan tersebut ialah Pendapat Tanpa Teguran.

5.6. Sijil Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Agensi Negeri Bagi Tahun 2021

5.6.1. LKAN Tahun 2021 mengenai Pengesahan Penyata Kewangan Negeri Pahang Tahun 2021 yang dibentangkan di Dewan Rakyat (6 Oktober 2022) dan Dewan Negeri Pahang (12 Mei 2023) hanya melaporkan tujuh penyata kewangan agensi negeri yang dikeluarkan Sijil Ketua Audit Negara setakat 31 Ogos 2022. Penyata Kewangan tersebut adalah bagi Lembaga Pembangunan Tioman, Perbadanan Stadium Darul Makmur, Majlis Sukan Pahang, Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands, Majlis Daerah Bera, Majlis Daerah Maran dan Majlis Daerah Raub yang telah diberikan Sijil Audit dengan Pendapat Tanpa Teguran. Sebanyak 14 penyata kewangan agensi negeri lain tidak dilaporkan kerana masih belum disahkan semasa LKAN dimuktamadkan pada 31 Ogos 2022.

5.6.2. Setakat 31 Ogos 2023, kesemua penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2021 telah selesai diaudit dan disahkan. Status Sijil Ketua Audit Negara yang dikeluarkan terhadap 21 penyata kewangan tersebut ialah 12 agensi negeri diberikan Pendapat Tanpa Teguran; satu agensi diberikan Pendapat Tanpa Teguran dengan

perenggan Penegasan Perkara; dua agensi diberikan Pendapat Tanpa Teguran dengan perenggan Penegasan Perkara dan perenggan Hal-hal Lain dan satu agensi diberikan pendapat Tanpa Teguran dengan perenggan Hal-hal Lain manakala lima diberikan Pendapat Berteguran. Analisis terperinci terhadap Sijil Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Agensi tahun 2021 bagi Pendapat Tanpa Teguran dengan perenggan Penegasan Perkara, Pendapat Tanpa Teguran dengan perenggan Penegasan Perkara dan perenggan Hal-hal Lain, Pendapat Tanpa Teguran dengan perenggan Hal-hal Lain serta Pendapat Berteguran adalah seperti dalam **Jadual 4**.

JADUAL 4
SIJIL KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN AGENSI
BAGI TAHUN KEWANGAN 2021

BIL.	AGENSI	ASAS KEPADA PENDAPAT
PENDAPAT TANPA TEGURAN DENGAN PERENGKAN PENEGASAN PERKARA		
1.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	i. PKPP mempunyai dua pelaburan yang tidak direkodkan dan dinyatakan dalam penyata kewangan. Pelaburan tersebut merupakan pelaburan dalam syarikat bersekutu, Pahang Coconut Valley Corporation Sdn. Bhd. berjumlah RM510,020 dan pelaburan dalam saham tersiarharga, RGT Berhad yang mempunyai nilai pasaran berjumlah RM718,462. ii. Kos ladang kelapa sawit belum matang RPS Sungai Chalit direkodkan pada nilai RM3,101,451 oleh PKPP tetapi anak syarikat tidak dapat mengenal pasti butiran kos ladang berkenaan.
PENDAPAT TANPA TEGURAN DENGAN PERENGKAN PENEGASAN PERKARA DAN PERENGKAN HAL-HAL LAIN		
1.	Majlis Perbandaran Bentong	Penegasan Perkara Nota 3 kepada penyata kewangan berkaitan Urus niaga Bukan Pertukaran Belum Terima - Cukai Taksiran, iaitu laporan pengumuran tidak dapat disediakan bagi baki penghutang cukai taksiran berjumlah RM13,979,181 pada 31 Disember 2021. Hal-hal Lain Mengikut Surat Pekeliling Setiausaha Kerajaan Pahang Bilangan 12 Tahun 2008 Majlis Perbandaran Bentong telah memohon pelanjutan dan Pegawai Kewangan Negeri telah meluluskan permohonan pelanjutan mengemukakan Penyata Kewangan Majlis Perbandaran Bentong sehingga 20 Mei 2022. Bagaimanapun, Majlis Perbandaran Bentong telah mengemukakan penyata kewangan belum beraudit yang lengkap pada 2 Jun 2022 iaitu 13 hari selepas tempoh pelanjutan yang diluluskan oleh Pegawai Kewangan Negeri.
2.	Majlis Daerah Rompin	Penegasan Perkara Nota 5 kepada penyata kewangan Simpanan Tetap pada 31 Disember 2021 yang berjumlah RM17,530,392. Termasuk dalam jumlah simpanan tetap tersebut adalah sejumlah RM1,500,000 bagi Akaun Kawasan Tinggalan DARA (ECER), manakala Akaun Penyelenggaraan Jalan Negeri (MARRIS) dilaporkan tidak berbaki pada tahun 2021 (2020: RM3,354,492). Berdasarkan pengesahan yang diperolehi daripada pihak bank, jumlah sebenar baki simpanan tetap Akaun Kawasan Tinggalan DARA (ECER) pada 31 Disember 2021 adalah RM1,000,000 dan bagi Akaun Penyelenggaraan Jalan Negeri (MARRIS) ialah RM500,000. Hal-hal Lain Mengikut Surat Pekeliling Setiausaha Kerajaan Pahang Bilangan 12 Tahun 2008 Majlis Daerah Rompin telah mengemukakan penyata kewangan belum beraudit yang lengkap pada 3 Jun 2022. Bagaimanapun, permohonan

BIL.	AGENSI	ASAS KEPADA PENDAPAT
		pelanjutan mengemukakan Penyata Kewangan Majlis Daerah Rompin bagi tahun berakhir 31 Disember 2021 telah dibuat pada 17 Mei 2022, iaitu selepas surat arahan daripada Pegawai Kewangan Negeri Pahang.
PENDAPAT TANPA TEGURAN DENGAN PERENGKAN HAL-HAL LAIN		
1.	Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands	Hal-hal Lain Seperti yang dinyatakan pada Nota 2.1 kepada penyata kewangan, Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands telah menerima pakai Piawaian Perakaunan Sektor Awam Malaysia (MPSAS) mulai 1 Januari 2021, dengan tarikh peralihan pada 1 Januari 2020. Piawaian ini diterima pakai secara retrospektif oleh Anggota Perbadanan terhadap angka perbandingan dalam penyata kewangan ini, termasuk Penyata Kedudukan Kewangan Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands pada 31 Disember 2020, dan Penyata Prestasi Kewangan, Penyata Aliran Tunai serta Penyata Perubahan Aset Bersih Perbadanan Kemajuan Cameron Highlands bagi tahun berakhir pada 31 Disember 2020 dan pendedahan berkaitan. Juruaudit tidak terlibat untuk melaporkan maklumat perbandingan yang dinyatakan semula dan yang tidak diaudit. Tanggungjawab Juruaudit sebagai sebahagian daripada pengauditan Penyata Kewangan Perbadanan Cameron Highlands bagi tahun berakhir 31 Disember 2021, dalam keadaan ini, termasuk mendapatkan bukti audit yang mencukupi dan bersesuaian yang baki awal pada 1 Januari 2021 tidak mengandungi salah nyata yang boleh memberi kesan ketara terhadap kedudukan kewangan pada 31 Disember 2021 dan prestasi kewangan dan aliran tunai bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut.
PENDAPAT BERTEGURAN		
1.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	Merujuk kepada Nota 9 kepada penyata kewangan, pelaburan saham tak tersiarharga pada tahun 2021 berjumlah RM55,795,927. Sebahagiannya merupakan kos pelaburan dalam syarikat Tioman Island Resort Berhad dengan pegangan saham berjumlah RM22,550,004 atau 13.75% dan di syarikat Lanjut Golf Resorts Sdn. Bhd. berjumlah RM1,275,000 atau 15%. Nilai aset ketara bersih bagi kedua-dua syarikat pada 31 Disember 2021 adalah sejumlah RM95,152,164 dan RM1,001,478. Perkara ini menjadikan nilai aset ketara bersih mengikut pegangan saham Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang berjumlah RM13,083,423 dan RM150,222. Oleh itu, kos pelaburan adalah lebih tinggi berbanding nilai aset ketara bersih mengikut pegangan saham Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang. Hal ini menyebabkan peruntukan rosot nilai sejumlah RM10,591,357, iaitu RM9,466,580 bagi Tioman Island Resort Berhad dan RM1,124,777 bagi Lanjut Golf Resorts Sdn. Bhd. perlu dibuat bagi pelaburan tersebut selaras dengan MPSAS 29 - Instrumen Kewangan. Bagaimanapun, tiada peruntukan rosot nilai dibuat bagi pelaburan tersebut.
2.	Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser	Lain-Lain Pendapatan Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser telah mengambil kira pencairan simpanan tetap MBSB berjumlah RM411,224 sebagai terimaan lain-lain pendapatan menyebabkan lain-lain pendapatan terlebih nyata. Perbelanjaan Promosi Perbelanjaan promosi telah berkurang nyata sejumlah RM100,000 disebabkan oleh pihak Perbadanan Kemajuan Bukit Fraser hanya mengambil kira perbelanjaan tersebut berjumlah RM239,422 manakala invois belian daripada Hoka Resources Sdn. Bhd. adalah berjumlah RM339,422.
3.	Perbadanan Muzium Negeri Pahang	Projek, Bangunan dan Tanah Tidak Direkodkan - RM6,204,246 Sebanyak lima projek/bangunan dan dua bidang tanah tidak dilaporkan dalam senarai hartanah, loji dan peralatan. Berdasarkan data yang diperolehi bagi tiga projek tersebut, nilai kos projek pada awal agihan peruntukan adalah berjumlah RM6,204,246. Perkara ini menunjukkan

BIL.	AGENSI	ASAS KEPADA PENDAPAT
		aset Perbadanan Muzium Negeri Pahang telah berkurang nyata sekurang-kurangnya sejumlah RM6,204,246. Aset Dalam Pembinaan Tidak Direkodkan - RM2,002,744 Laporan perbelanjaan Unit Pembangunan Perbadanan Muzium Negeri Pahang merekodkan tiga projek sedang dalam pelaksanaan dan bayaran interim bagi juru perunding dan bayaran kemajuan kerja telah selesai dibuat setakat 31 Disember 2021. Bagaimanapun, pembayaran tersebut tidak diakaunkan sebagai aset dalam pembinaan dalam Penyata Kewangan Tahun 2021 menyebabkan aset berkurang nyata sejumlah RM2,002,744. Perbelanjaan Tahun Semasa Tidak Diakrakan - RM289,359 11 sampel baucar bayaran yang dikeluarkan pada bulan Januari 2022 berjumlah RM289,359 merupakan pembayaran bagi perbelanjaan yang dilakukan pada tahun 2021 tetapi tidak diambil kira dalam penyediaan Penyata Kewangan Tahun 2021. Perkara ini berlaku kerana Perbadanan Muzium Negeri Pahang tidak mengakrakan perbelanjaan pada tahun semasa yang belum dibuat bayaran sebaliknya direkod sebagai perbelanjaan bagi tahun 2022. Ini menyebabkan amaun Pelbagai Akaun Belum Bayar dan Perbelanjaan Terakru berkurang nyata berjumlah RM289,359.
4.	Majlis Daerah Pekan	a. Wang Tunai dan Baki di Bank i. Penyata penyesuaian bank yang disediakan oleh Majlis Daerah Pekan adalah tidak tepat disebabkan terdapat transaksi terimaan dan perbelanjaan yang belum diambil kira berjumlah RM336,092 ke dalam penyata kewangan. ii. Perbelanjaan berjumlah RM441,793 yang telah ditunaikan masih dinyatakan dalam penyata penyesuaian bank sebagai cek-cek yang belum ditunaikan. iii. Jumlah terimaan yang ditunaikan berjumlah RM77,818 di dalam penyata penyesuaian bank yang disediakan oleh Majlis Daerah Pekan tidak dapat dikenal pasti. iv. Baki di penyata penyesuaian bank bagi akaun Bank Kerjasama Rakyat Malaysia Berhad (Akaun Kelab Golf) yang disediakan oleh pihak Majlis berbeza dengan baki buku tunai berjumlah RM375,569. b. Aset Infrastruktur Majlis Daerah Pekan telah membuat pelarasan terhadap baki awal aset infrastruktur dengan mengeluarkan keseluruhan baki tersebut dan mengambil kira jumlah keseluruhan pengiraan semula sebagai tambahan dalam tahun semasa. Kaedah perekodan pelarasan tersebut menyebabkan nilai aset infrastruktur Majlis Daerah Pekan tidak dinyatakan dengan benar dan saksama melibatkan sejumlah RM14,398,843. c. Peruntukan Manfaat Kakitangan Majlis Daerah Pekan telah membuat pengiraan semula bagi peruntukan manfaat kakitangan dan telah membuat pelarasan lebih peruntukan bagi tahun 2019 hingga 2021 berjumlah RM737,369 ke dalam Penyata Prestasi Kewangan tahun semasa sebagai terimaan dalam tahun semasa. Majlis Daerah Pekan sepatutnya mengambil kira lebih peruntukan tahun sebelumnya iaitu tahun 2019 dan 2020 yang berjumlah RM721,523 sebagai pelarasan tahun lepas. Perkara ini menyebabkan lebih pendapatan ke atas perbelanjaan tahun semasa terlebih nyata sejumlah RM721,523.
5.	Majlis Bandaraya Kuantan	Hartanah, Loji dan Peralatan Berdasarkan semakan fizikal terhadap tanah pajakan milik Majlis Bandaraya Kuantan, sebahagian tanah berkeluasan 11,247 meter persegi telah diambil oleh Kerajaan Persekutuan untuk digunakan bagi projek laluan rel pantai timur dengan pampasan berjumlah RM2,319,678. Namun, pihak Majlis Bandaraya Kuantan tidak merekod pelupusan bagi tanah yang terlibat dan pampasan belum terima dalam tahun semasa. Ini menyebabkan kos dan susut nilai hartanah, loji dan peralatan bagi tanah pajakan terlebih nyata.

BIL.	AGENSI	ASAS KEPADA PENDAPAT
		Aset Tak Ketara Majlis Bandaraya Kuantan telah merekod bayaran berperingkat bagi pembangunan sistem ARIS berjumlah RM1,531,156 setakat 31 Disember 2021 sebagai belanja tahun semasa dan tidak mempermodalkan kos tersebut sebagai kerja dalam kemajuan aset tak ketara. Geran Tertunda i. Pelunasan Geran Tertunda Pihak Majlis Bandaraya Kuantan tidak membuat pelunasan ke atas geran yang telah memenuhi syarat berjumlah RM10,245,815. Ini menyebabkan perbelanjaan dan hasil urus niaga bukan pertukaran yang diiktiraf terkurang nyata dengan jumlah tersebut. ii. Projek Belum Siap Tidak Diiktiraf Sebagai Kerja Dalam Kemajuan Setakat 31 Disember 2021, terdapat empat projek geran Persekutuan yang belum siap sepenuhnya tetapi tidak direkodkan sebagai kerja dalam kemajuan oleh Majlis Bandaraya Kuantan. Ini menyebabkan kerja dalam kemajuan dan hasil urus niaga bukan pertukaran telah terkurang nyata dengan jumlah tersebut. Hasil dan Perbelanjaan Sampel hasil dan perbelanjaan yang dipilih masing-masing berjumlah RM13,543,631 dan RM3,689,734 tidak dapat disahkan kerana dokumen sokongan yang lengkap tidak dikemukakan sepanjang pengauditan dijalankan.

Sumber: Sijil Ketua Audit Negara Penyata Kewangan Agensi Tahun 2021

6. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

6.1. Akta Badan Berkanun 1980 dan Enakmen penubuhan BBN telah menetapkan bahawa penyata kewangan agensi yang telah diaudit berserta Sijil Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan di Dewan Negeri Pahang. Mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976 [*Akta 171*], satu salinan penyata kewangan dan Sijil Ketua Audit Negara terhadap penyata kewangan PBT dikemukakan kepada Pihak Berkuasa Negeri dan seterusnya dibentangkan di Dewan Negeri Pahang.

6.2. Sebanyak 17 agensi telah membentangkan penyata kewangan tahun 2021 yang telah disahkan di Dewan Negeri Pahang. Tarikh pembentangan bagi 17 penyata kewangan agensi tersebut seperti dalam **Jadual 5**.

JADUAL 5
PENYATA KEWANGAN TAHUN 2021 YANG TELAH
DIBENTANGKAN DI DEWAN NEGERI PAHANG SETAKAT 31 OGOS 2023

BIL.	AGENSI	TARIKH PEMBENTANGAN DEWAN NEGERI PAHANG
BADAN BERKANUN NEGERI		
1.	Perbadanan Stadium Darul Makmur	13.10.2022
2.	Yayasan Pahang	13.10.2022
3.	Majlis Sukan Pahang	13.10.2022

BIL.	AGENSI	TARIKH PEMBENTANGAN DEWAN NEGERI PAHANG
4.	Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Pahang	13.10.2022
5.	Perbadanan Kemajuan Negeri Pahang	12.05.2023
6.	Lembaga Pembangunan Tioman	12.05.2023
PIHAK BERKUASA TEMPATAN		
1.	Majlis Daerah Bera	12.05.2023
2.	Majlis Daerah Maran	12.05.2023
3.	Majlis Daerah Raub	12.05.2023
4.	Majlis Perbandaran Temerloh	12.05.2023
5.	Majlis Daerah Cameron Highlands	12.05.2023
6.	Majlis Daerah Pekan	12.05.2023
7.	Majlis Daerah Jerantut	12.05.2023
8.	Majlis Daerah Lipis	12.05.2023
9.	Majlis Perbandaran Bentong	12.05.2023
10.	Majlis Bandaraya Kuantan	12.05.2023
11.	Majlis Daerah Rompin	12.05.2023

Sumber: Mesyuarat Ketiga Penggal Kelima Dewan Negeri Pahang Keempat Belas Tahun 2022 dan Mesyuarat Pertama Penggal Kedua Dewan Negeri Pahang Kelima Belas Tahun 2023

7. RUMUSAN AUDIT

Secara keseluruhannya, setakat 31 Ogos 2023, hanya tiga penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2022 telah disahkan, 17 penyata kewangan dalam proses pensijilan dan satu penyata kewangan sedang diaudit.

8. SYOR AUDIT

Kerjasama semua peringkat di agensi negeri termasuk pemantauan yang efektif oleh Perbendaharaan Negeri akan memastikan penyediaan penyata kewangan memenuhi piawaian perakaunan yang berkuat kuasa. Sehubungan itu, pihak Audit mengesyorkan perkara seperti berikut:

8.1. agensi memastikan penyata kewangan dikemukakan dengan lengkap dan boleh diaudit mengikut tempoh yang ditetapkan; dan

8.2. agensi memastikan penyediaan penyata kewangan selaras dengan piawaian perakaunan yang berkuat kuasa.